

مرز مجاز بودن در فضای مجازی

وقتی رفتار ما در شبکه‌های اجتماعی زندگی واقعی دیگران را تحت تأثیر قرار می‌دهد

زندگی دیگران منبع تولید محتوای مان نیست

عکس، فیلم، پیام خصوصی و اطلاعات شخصی دیگران، حتی اگر به دست ما رسیده باشد، قابل انتشار نیست. انتشار تصویر فرد بدون رضایت، گذاشتن فیلمی از یک موقعیت خصوصی یا اسکرین شات گرفتن از گفت‌وگو و فرستادن آن برای دیگران، می‌تواند حریم شخصی و حتی امنیت فرد را تحت تأثیر قرار دهد. حذف نام یا شماره تلفن هم همیشه برای حفظ هویت کافی نیست. بهتر است پیش از انتشار از خود مان بپرسیم آیا صاحب این تصویر یا پیام با انتشار آن موافق است و اگر پاسخ روشن نیست قید انتشار آن را بزنیم. در گفت‌وگوهای خصوصی نیز باید اصل را بر امانت داری بگذاریم. مگر در موارد ضروری و قانونی که موضوع نیازمند گزارش به فرد یا مرجع مسئول باشد.

کودکان، سوژه بی پایان تولید محتوا

کودک نمی‌تواند همیشه پیام‌های انتشار تصویر و اطلاعاتش را در فضای مجازی پیش بینی کند. عکس و فیلمی که امروز برای والدین یاد نبال کنندگان بامزه است، ممکن است سال‌ها بعد برای همان کودک خوشایند نباشد. نمایش لحظات گریه، تنبیه، بیماری، اشتباه، نمره یا مسائل خصوصی کودک نیز می‌تواند شأن و حریم او را خدشه دار کند. حتی در تولید محتوای تبلیغاتی یا سرگرمی، کودک نباید ابزار جلب توجه باشد. بهتر است پیش از انتشار، ضرورت و پیام‌دان را بسنجیم. اطلاعات قابل شناسایی کودک را محدود و از انتشار موقعیت مکانی و جزئیات زندگی روزمره او پرهیز کنیم. فراموش نکنیم حتی با رضایت پدر و مادر، کودک ابزار تبلیغات نیست.

یک باز نشر ساده و یک شایعه فراگیر

یک پیام، استوری یا خبری در یک کانال محلی، صرفاً به دلیل سرعت انتشار، منبع معتبر محسوب نمی‌شود. خبرهای تأیید نشده درباره تعطیلی مدارس، حوادث، قیمت‌ها، بیماری‌ها، افراد یا اتفاقات محلی می‌توانند با یک باز نشر ساده، به شایعه‌ای فراگیر تبدیل شوند و برای افراد و کسب و کارها درد سر ایجاد کنند. در فضای محلی این مسئله حساس‌تر است چون خبر درباره یک فرد، محله یا مجموعه مشخص، سریع‌تر به زندگی واقعی افراد گره می‌خورد. پیش از باز نشر، منبع اصلی، تاریخ انتشار و تأیید آن را بررسی کنیم. اگر خبر از سوی مرجع رسمی یا رسانه معتبر تأیید نشده، بهتر است منتشرش نکنیم.

صفحه شخصی مجوز بد دهنی نیست

این تصور که حضور در فضای مجازی، یک حضور واقعی نیست گاهی باعث می‌شود حرف‌هایی بزنیم که احتمالاً در گفت‌وگوی رودر رو به زبان نمی‌آوریم. توهین، فحش، تمسخر ظاهر، لهجه، شغل یا سبک زندگی افراد، حتی در واکنش به یک نظر مخالف، گفت‌وگورا از نقد به حمله شخصی تبدیل می‌کند. مخالفت با یک دیدگاه حق ماست، اما تحقیر صاحب آن دیدگاه ضرورتی ندارد. پیش از ارسال یک کامنت تند، ایموچی یا متن، چند ثانیه مکث کنیم و ببینیم اگر همین جمله را روبه روی فرد می‌گفتیم، باز هم آن را مناسب می‌دانستیم؟ اصل بر این است که نقد را متوجه حرف یا رفتار کنیم، نه شخصیت فرد. اگر گفت‌وگو به توهین کشیده شد، ادامه ندادن و استفاده از ابزارهای مسدودسازی یا گزارش محتوای می‌تواند انتخاب بهتری باشد.

حق همیشه فراموش شده مؤلف

متن، عکس، تصویرسازی، طراحی، ویدئو، موسیقی و دیگر آثار تولید شده به وسیله افراد مختلف، حاصل زمان و خلاقیت آن‌هاست. برداشتن اثر و انتشار دوباره آن بدون ذکر نام صاحب اثر، حتی اگر با هدف غیر تجاری باشد، حق معنوی پدیدآورنده را نادیده می‌گیرد. اضافه کردن نام خود مان، حذف امضای هنرمند یا معرفی اثر به عنوان محتوایی بی‌نام و نشان نیز این مسئله را تغییر نمی‌دهد. هنگام استفاده از محتوای دیگران، تاحد امکان از منبع اصلی و شرایط استفاده آن مطلع شویم. نام پدیدآورنده و منبع را ذکر کنیم و اگر برای استفاده از اثر نیاز به اجازه است، پیش از انتشار اجازه آن را بگیریم.

آیا لازم است همه بدانند؟

هر چیزی که در فضای مجازی منتشر می‌کنیم ممکن است فراتر از مخاطبان اولیه مان دیده، ذخیره یا باز نشر شود. انتشار موقعیت مکانی در لحظه، عکس بلیت و مدارک، اطلاعات سفر، نشانی خانه یا جزئیاتی که زمان و مکان حضور مان را مشخص می‌کند، می‌تواند اطلاعات بیشتری از آنچه تصور می‌کنیم در اختیار دیگران بگذارد. لازم نیست برای هر اتفاقی موقعیت مکانی خود را عمومی کنیم. تنظیمات حریم خصوصی حساب‌ها را بررسی کنیم، دسترسی برنامه‌ها به موقعیت مکانی را محدود کنیم و پیش از انتشار عکس‌ها به اطلاعاتی که در پس زمینه دیده می‌شود توجه داشته باشیم. هر بار قبل از انتشار از خود مان بپرسیم: آیا لازم است همه بدانند من کجا هستم و چه زمانی آنجا بوده‌ام؟

فیلم برداری به جای کمک

انتشار عکس یا فیلم‌هایی از تصادف، درگیری، زمین خوردن یا هر حادثه دیگری ممکن است بر ایمن صحنه‌ای جذاب برای ثبت و انتشار در شبکه‌های اجتماعی به نظر برسد، اما در همان لحظه ممکن است فردی به کمک فوری نیاز داشته باشد. تجمع برای فیلم برداری می‌تواند مسیر امداد رسانی را مختل کند. حریم آسیب دیدگان را نقض کند و انتشار تصاویر چهره یا وضعیت جسمی افراد، آسیب تازه‌ای ایجاد کند. در موقعیت حادثه، اولویت با حفظ امنیت خود، تماس با نیروهای امدادی و کمک در حد توان است. اگر حضور ماکمی نمی‌کند، بهتر است مسیر را برای امدادگران باز بگذاریم. هر تصویری که می‌توانیم ثبت کنیم، لزوماً تصویری نیست که حق داشته باشیم منتشر کنیم.

چون باهوش مصنوعی ساخته ایم...

این روزها، ابزارهای هوش مصنوعی، امکان ساخت یا تغییر تصویر، صدا و ویدئوی افراد را ساده‌تر کرده‌اند. اما استفاده از این ابزارها برای ساخت محتوای جعلی درباره دیگران، بدون رضایت آن‌ها، می‌تواند به امنیت و حریم خصوصی شان آسیب بزند. قرار دادن چهره یک فرد روی تصویری دیگر، شبیه سازی صدای او یا ساخت ویدئویی که وانمود می‌کند حرفی زده یا کاری انجام داده، صرفاً به دلیل شوخی یا سرگرمی، بی‌مسئولیتی را توجیه نمی‌کند. پیش از انتشار محتوای تولید شده یا دست‌کاری شده، باید روشن کنیم که واقعی نیست و درباره استفاده از تصویر یا صدای افراد نیز رضایت و حقوق آن‌ها را در نظر بگیریم. هر چیزی که باهوش مصنوعی ساخته شده، مجوز انتشار ندارد.

چند عادت کوچک، یک رفتار مسئولانه

تبدیل یک اختلاف شخصی به دعوایی عمومی، تگ و منشن کردن دیگران بدون ملاحظه، اضافه کردن افراد به گروه‌ها بدون اجازه، مطالبه پاسخ فوری با پیام‌های مکرر و تماس‌های فراوان، مقایسه زندگی خود با ویتترین زندگی دیگران، تبلیغ محصولات بدون شفافیت، انتشار تصویر افراد حاضر در فضاهای عمومی و تبدیل هر اتفاقی به محتوا، بخشی دیگر از رفتارهای مادر شبکه‌های اجتماعی است که باید به آن‌ها توجه کنیم. شاید هر کدام از این رفتارها کوچک به نظر برسند، اما مجموع آن‌ها کیفیت حضور ما را در فضای مجازی می‌سازد. پس، پیش از انتشار یک پست، ارسال یک پیام یا واکنش نشان دادن به یک محتوا، یک مکث کوتاه می‌تواند کمک کند تا حضور مجازی ما، برای دیگران همراه با احترام و مسئولیت باشد.

